

Ølandstur 30. maj – 3. juni 2012
Naturhistorisk Forening for Sydvestjylland

Indledning

Denne rapport er en sammenfatning af plante- og fuglelister m.m. som 12 deltagere fra Naturhistorisk Forening fra Sydvestjylland har udarbejdet på turen til Øland den 30. maj – 3. juni 2012. Programmet for turen kan ses bagerst i rapporten som bilag. Der er enkelte afvigelser fra programmet.

Formålet med turen var at se den helt unikke natur, som findes på Øland. Planterne – herunder orkidéerne var særligt i fokus – men også øvrige planter og fugle var målet for vores ekskursion. Derudover kiggede vi også på den righoldige tilstedeværelse af fossiler og hvad der nu ellers kom forbi på vores vej.

Foråret 2012 var generelt på den kølige side. Vi havde tørvejr det meste af tiden på vores tur, kun en enkelt eftermiddag regnede det. Temperaturen var ca. 15° C.

Billederne er taget af Ragnhild Skov, Niels Eg Poulsen og Inge Nagstrup.

Inge Nagstrup, den 25. juli 2012.

Kaffepause i Vickleby.

Vickleby Alvar den 31. maj 2012

Vickleby Alvaret er en del af Store Alvaret, som udgør en stor del af den sydlige del af øen. Området er udpeget som Verdensarvsområde. På Vickleby Alvaret findes områder med mange orkidéer, soløjehede, områder med purløg, buskpotentil m.fl.

Vickleby Alvar med mange orkidéer.

Planter

Bakke-gøgeurt
(Krutbrännare)
Tyndakset gøgeurt
Hylde-gøgeurt (Adam och
Eva)
Flueblomst
Ridder-gøgeurt
Ægbladet Fliglæbe
Kødfarvet gøgeurt
Gøgelilje sp.
Kattefod
Alm. rundbælg
Liden rundbælg
Alm. mælkeurt
Bjerg-stenurt
Bidende stenurt
Hvid stenurt
Nordisk spidsbælg
Bakke-tidsel
Lav skorzonnerod

Liljekonval
Kornet stenbræk
Svalerod
Hvid okseøj
Lancet-vejbred
Ølandssoløje
Knoldet mjødurt
Bakke-jordbær
Kugleblomst
Håret høgeurt
Hulkravet kodriver
Ene
Busk-potentil
Slåen
Hjertegræs
Kalk-Blåaks
Eng-havre
Fåre-svingel
Vellugtende gulaks
Blågrøn star

Hirse-star

Fugle

Trane
Rødrygget tornskade
Stenpikker
Bynkefugl
Landsvale

Svampe

Vår-mousseron

Kugleblomst

Hylde-gøgeurt (Adam och Eva)

Flueblomst

Der kigges på traner over alvaret.

Halltorps Hage den 31. maj 2012

Skoven er kendt for en stor bestand af avnbøg og 1000 år gamle ege, som fremstår som træruiner. I en løvskovseng findes en fin bestand af fruesko. Artslisterne omfatter også en tilstødende englokalitet.

Træruiner i Halltorps Hage.

Planter

Fruesko
Tyndakset gøgeurt
Skov-gøgeurt
Ridder-gøgeurt
Ægbladet fliglæbe
Skov-storkenæb
Krybende baldrian
Bingelurt
Eng-kabbeleje
Eng-nellikerod
Lådden perikon
Bjerg-ærenpris
Top-mælkeurt
Gul iris
Tandrod
Firblad
Skælrod
Sanikel

Blodstillende bibernelle
Filtet soløje
Kantbælg
Blåtoppet kohvede
Vår-fladbælg
Sort fladbælg
Stilk-eg
Avnbøg
Hassel
Fjerbregne
Hjertegræs
Enblomstret flitteraks
Nikkende flitteraks
Skov-star
Blære-star
Bleg star
Finger-star

Fugle

Halemejse
Grønspætte
Stor flagspætte
Træløber
Rødstjert

Krybdyr

Hugorm (sort)

Insekter

Skov-randøje
Sort bøgebuk

Anne-Grethe fotograferer frueskoen

Blåtoppet kohvede

Sort bøgebuk

Hugorm i en sort udgave

Ismantorps Borg den 31. maj 2012

I midtskovene findes rester af en stor jernalderborg, Ismantorps Borg. Rundt om borgen findes kalkkær med flere arter af orkidéer. I skoven findes bl.a. rederod. I ruinen findes bl.a. interessante bregner.

Ruinen af Ismantorps Borg.

Planter

Rederod

Tyndakset gøgeurt

Bakke-gøgeurt

Sværd-skovlilje

Ridder-gøgeurt

Hulkravet kodriver

Hvid anemone

Blå anemone

Lilje-konval

Kantet konval

Knoldet mjødurt

Nikkende limurt

Vild hør

Bjerg-kløver

Vibefedt

Fruebær

Bingelurt

Skinnende storkenæb

Trekløft-stenbræk

Stivhåret kalkkarse

Lav skorsoner

Rundfinnet radeløv

Skør bægerbregne

Hjertegræs

Kalk-blåaks

Blågrøn star

Hirse-star

Vibefedt

Rederod

Strandhagen den 1. juni 2012

Ved en kystnær eng nær Mörbylilla findes en stor bestand af vår-adonis. Her findes ca. 3000 eksemplarer eller hele 30 % af Ølands bestand.

Vår-adonis i forgrunden af billedet.

Planter

Vår-adonis
Hulkrauet kodriver
Bakke-nellike
Tjære-nellike
Læge-hundetunge
Læge-stenfrø
Hjortetrod
Nikkende kobjælde
Strand-kål

Fugle

Nattergal
Tornsanger
Bogfinke
Sanglærke
Løvsanger
Gråand
Gravand
Dværgterne

Stor præstekrave
Skarv
Stormmåge
Svartbag

Ottenby den 1. juni 2012

Ølands sydligste spids, som er et godt trækfuglested. Området består af strandenge og der yngler en del vadefugle, ænder og gæs. Ved spidsen findes fyrtårnet "Lange Jan", der er 42 m højt.

Fugle

Strandskade
Dværgterne
Havterne
Splitterne
Stenpikker
Brushane
Rødben
Vibe
Ederfugl
Gråand

Knarand
Skeand
Svartbag
Grågås
Knortegås
Kanadagås
Knopsvane
Bysvale
Mursejler
Sanglærke

Gråkrage
Skarv

Pattedyr

Gråsæl
Spættet sæl

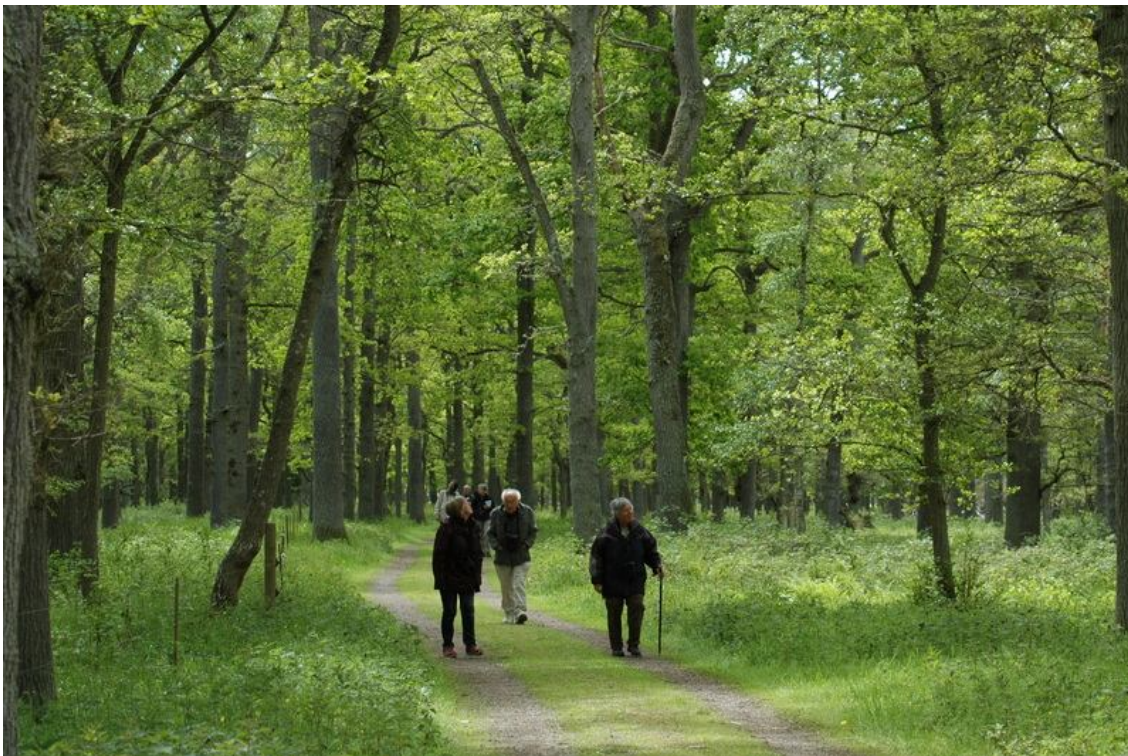
Knortegæs

Vibeunge

Ottenbylund den 1. juni 2012

Et løvskovs område tæt ved Ottenby. Plantelisten omfatter tillige et kærrområde i den vestlige del af skoven.

Ottenbylund

Fugle

Pirol
Gøg
Stor flagspætte
Spætmejse
Tornsanger
Løvsanger
Gransanger
Havesanger
Munk
Skovsanger
Gulspurv
Grå fluesnapper
Musvit
Blåmejse
Bogfinke
Træløber
Mursejler

Landsvale
Bysvale
Skovspurv
Gråkrage

Planter

Skov-gøgeurt
Bakke-gøgeurt
Langakset trådspore
Gøgelilje sp.
Melet kodriver
Vibefedt
Alm. mælkeurt
Stilk-eg
Rød-el
Ørnebregne
Fjerbregne
Slangetunge

Skede-star
Loppe-star
Toradet star
Tykakset star
Blågrøn star
Bleg star
Hirse-star
Hjertegræs
Kalk-blåaks

Svampe

Svovlporesvamp
Skinnende lakporesvamp
Poppel-ildporesvamp

Krybdyr

Stålorm

Svovlporesvamp på egetræ

Melet kodriver

Knisa Mosse den 2. juni 2012

Et naturreservat på 140 ha, som er kendt for en stor artsrigdom af både fugle og planter. Desværre var det en meget blæsende dag og vi fik derfor ikke set ret mange fugle.

Knisa Mosse

Planter

Bakke-gøgeurt
Ridder-gøgeurt
Ægbladet fliglæbe
Flueblomst
Tyndakset gøgeurt
Kødfarvet gøgeurt
Langakset trådspore
Skov-gøgeurt
Gøgelilje sp.
Melet kodriver
Vibefedt
Alm. mælkeurt
Bakke-tidsel
Vild hør

Hulkravet kodriver
Knoldet mjødurt
Eng-nellikeroed
Eng-kabbeleje
Alm. fredløs
Liden skjaller
Purløg
Kornet stenbræk
Alm. rundbælg
Bakke-jordbær
Gul iris
Bukkeblad
Hjertegræs
Kalk-blåaks
Kamgræs
Eng-havre

Hvas avneknippe
Skede-star
Stiv star
Blågrøn star
Hirse-star
Smalbladet kæruld
Dynd-padderok

Fugle

Rørhøg
Rørspurv
Stormmåge
Sildemåge
Nattergal

Bakke-gøgeurt

Ridder-gøgeurt

Byrums Rauker den 2. juni 2012

Ved Byrums Strandbad findes et 300 m langt fredet område med såkaldte "rauker", der er strandpiller som havet har fritlagt. Området indeholder mange fossiler, vi så især mange orthoceratitter (blæksprutter), men også en del trilobitter.

Havørn kom svævende langs kysten, da vi var i området.

Byrums Rauker

Trilobit

Orthoceratit (blæksprutte)

Ekopark Böda den 2. juni 2012

Ekopark Böda er et stort nåleskovsområde i den nordlige del af Øland. Skov-fyr dominerer på mager flyvesand, men der findes også områder, hvor kalken når op til overfladen og her findes bl.a. meget store bestande af sværd-skovlilje. Derudover så vi bl.a. mose-post og ensidig vintergrøn (i knop).

Vi gjorde et par stop langs vejen mellem Byrum og Böda.

Sværd-skovlilje i Ekopark Böda.

Mosepost

Sværd-skovlilje

Lång-alvaret v. Ølands Flyveplads den 2. juni 2012

I den nordligste del af Øland findes et langstrakt alvar ved Ølands Flyveplads. Vi havde på forhånd læst, at der skulle findes tusindvis af flueblomst – vi havde dog besvær med at komme op på 25 eksemplarer.

Vådområde på Lång-alvaret.

Planter

Ridder-gøgeurt
Flueblomst
Ægbladet fliglæbe
Bakke-gøgeurt
Tyndakset gøgeurt
Slangetunge
Hulkravet kodriver
Vild hør
Nordisk spidsbælg
Knoldet mjødukt
Stivhåret kalkkarse
Kornet stenbræk
Prikbladet perikon
Bidende stenurt

Top-mælkeurt
Alm. mælkeurt
Liden rundbælg
Alm. rundbælg
Bakke-jordbær
Berberis
Skovmærke
Tjære-nellike
Trævlekrone
Svalerod
Rundfinnet radeløv
Skør bægerbregne
Purløg
Kantet konval
Liljekonval
Hjertegræs

Løg-rapgræs
Kalk-blåaks
Blågrøn star
Hirse-star
Dværg-star
Hvas avneknippe

Fugle

Lærkefalk
Tårnfalk
Vibe
Sanglærke
Rødrygget tornskade
Gulspurv
Hvid vipstjert
Lille præstekrave (m. unger)

Enerum Alvar den 2. juni 2012

Lidt syd for Byxelkrok findes et lille alvar med en stor bestand af salep-gøgeurt. Ved et besøg i juli 2011 blev der set en større bestand af bl.a. horndrager.

Salep-gøgeurt ved Enerum Alvar.

Farvevarianter af salep-gøgeurt

Landskaber på Øland

Én af de mange karakteristiske stubmøller på Øland.

Solnedgang ved Beijershamn.

Bilag

Program for Ølandstur den 30. maj – 3. juni 2012

Onsdag den 30. maj - udrejse

Afgang fra Esbjerg kl. 8.00.
Ankomst til Øland ca. kl. 17.00.
Indkvartering i 4-mandsytter i Haga Park.
Om aftenen gåtur i nærområdet.

Torsdag den 31. maj – den centrale del af Øland

Om formiddagen besøger vi **Stora Alvaret**. Her vil vi gøre stop ved **Vickleby Alvar og Resmo Alvar**, hvor der findes store bestande af tyndakset gøgeurt og hyldegøgeurt (Adam og Eva). Derudover studerer vi den karakteristiske alvar-vegetation, herunder Ølands landskabsblomst, Ølands-soløje. Vi kører også via den gamle jernbanestrækning til den centrale del af alvaret til **Penåsa**, hvor vi vil forsøge at finde den sjældne og fredede liljeplante, ugrenet edderkopurt.

Efter frokost kører vi til **Halltorps Hage**, som er en del af midtskovene. Halltorps Hage er kendt for en stor bestand af avnbøg og 1000 år gamle ege, hvoraf mange fremstår som træruiner. Her findes de meget sjældne biller, eghjort og egebuk – det er dog ikke sandsynligt, at vi får dem at se, da de først er fremme senere på sommeren. Vi håber til gengæld at spotte den imponerende orkidé fruesko i skovbunden.

Vi fortsætter i midtskovene ved resterne af jernalderborgen, **Ismantorps Borg**. Omkring borgen findes der mange orkidéer; flueblomst, bakke-gøgeurt, ridder-gøgeurt, skov-gøgelilje, rederod m.fl. Af fugle kan vi måske spotte vendehals og hvepsevåge.

Fredag den 1. juni – den sydlige del af Øland

Ved **Strandhagen** gør vi et kort stop for at kigge på vår-adonis. På en lille strandeng findes ca. 3000 eksemplarer eller hele 30 % af øens bestand. I Norden findes vår-adonis kun på Øland og Gotland.

Herefter fortsætter vi til **Ottenby**, der er Ølands sydligste spids og hvor der findes en naturudstilling. Lokaliteten er et kendt trækfuglested og der findes en fuglestation, hvor der tælles og ringmærkes fugle. Her vil vi kunne se mange andefugle, vadefugle m.fl. Der er endvidere mulighed for at komme op i det 42 m høje fyrtårn "Lange Jan".

Efter frokost kører vi til **Ottenbylund**, som er et spændende løvskovsområde. Her vil der være mulighed for se f.eks. pirol, hvidhalset fluesnapper, lille fluesnapper. Fra fugletårne er der udsigt over strandengene.

I naturboghandelen i **Stenåsa** er der mulighed for at købe faglitteratur, kikkerter, souvenirs m.v. Herefter går vi en tur ud på alvaret for at eftersøge orkidéen poselæbe. Det er en undseelig orkidé med gulgrønne blomster, som er uddød i DK.

Lørdag den 2. juni – den nordlige del af Øland

Om formiddagen besøger vi **Knisa Mosse**. Det er et naturreservat på 140 ha, som er kendt for en stor artsrigdom af både fugle og planter. I området findes omkring 50 ynglende fuglearter, bl.a. høgesanger og karmindompap. Mosen er i øvrigt rig på andefugle, men også andre fugle kan observeres her bl.a. rovterne, rørhøg og hedehøg. Mosen er den eneste på Øland med udviklede hængesækspartier. I kanten af mosen er der veludviklede kærømråder med mange orkidéer og artsrige overdrev. Vi kan bl.a. forvente at se melet kodriver, vibefedt, hvas avneknippe, bakke-gøgeurt, hylde-gøgeurt, flueblomst m.fl.

Herefter fortsætter vi til **Byrums Rauker**. Ved Byrums Strandbad findes et 300 m langt fredet område med såkaldte "rauker", der er strandpiller som havet har fritlagt. Et meget geologisk interessant område, der også indeholder mange fossiler. Da området er fredet, må man ikke samle fossiler.

I den nordlige del af Øland findes store områder med flyvesand. Her dominerer fyrreskoven og i skovbunden findes en artsfattig vegetation med bl.a. laver og mosser. Vi foretager et kort stop og kigger på denne anderledes skovbund og kan måske også være heldige at finde arter af vintergrøn. Hist og hist findes når kalken op til overfladen i fyrreskoven og her kan orkidéen sværd-skovlilje findes bl.a. ved vejkanterne. Vi stopper op for at tage fotos.

Allerlængst mod nord ligger Ølands Flyveplads på et stort alvarområde, kaldet "**Lång-alvaret**". Lokaliteten er ikke så kendt, men er én af øens botaniske perler. Her findes tusindvis af flueblomst og mange andre orkidéer som pukcellæbe, bakke-gøgeurt, kødfarvet gøgeurt, ridder-gøgeurt, salep-gøgeurt, sværd-skovlilje, ægbladet fliglæbe, langakset trådspore. Derudover findes en lang række andre interessante urter, græsser, halvgræsser, bregner m.fl.

Søndag den 3. juni – hjemrejse

Afgang fra Haga Park ca. kl. 9.00 efter morgenmad og rengøring af hytter.
Hjemkomst til Esbjerg ca. kl. 18.00.

Olandstur 30. maj - 3. juni 2012.

